

GREENPEACE

17 Φεβρουαρίου 2020

Αξιότιμε κ. Χατζηδάκη,

Το τελευταίο διάστημα ακούγεται ολοένα και συχνότερα η φήμη πως το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας προκρίνει την καύση ως μέθοδο διαχείρισης των στερεών αποβλήτων που παράγονται στη χώρα.

Στην προσπάθεια που κάνει η χώρα για τη θεμελίωση της κυκλικής οικονομίας και την αντιμετώπιση της πλαστικής ρύπανσης, οι οποίες όπως έχετε δηλώσει πολλάκις συνιστούν βασικές προτεραιότητες για το Υπουργείο σας, η καύση απορριμμάτων ή υπολειμμάτων δεν έχει καμία θέση.

Με την επιστολή αυτή, οι τέσσερις οργανώσεις, επιθυμούν να βάλουν στο τραπέζι καίριας σημασίας ζητήματα, με τα οποία γίνεται ξεκάθαρο γιατί η καύση και η κυκλική οικονομία δε μπορούν να συμβαδίσουν και να σας ζητήσουν να πάρετε σαφή θέση υπέρ μιας κυκλικής οικονομίας που θα βασίζεται στην πρόληψη, την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση και όχι στην καύση.

- 1. Η κυκλική οικονομία και η καύση δεν πάνε μαζί.** Η ΕΕ μέσα από την έκδοση της στρατηγικής για την κυκλική οικονομία και τις επιμέρους Οδηγίες που εκδόθηκαν τα τελευταία δυο έτη, εστιάζει στη δημιουργία προϊόντων και υπηρεσιών που ελαχιστοποιούν τη χρήση των πόρων και προωθούν την επαναχρησιμοποίηση, την ανάκτηση και την ανακύκλωση των υλικών. Για αυτό τον λόγο, ενθαρρύνονται τα κράτη μέλη να ακολουθήσουν την ιεράρχηση των αποβλήτων ώστε να πιάσουν τους στόχους που έχουν τεθεί για την ανακύκλωση και την ανάκτηση υλικών. Μάλιστα, η ΕΕ καλεί εύσχημα¹ τα κράτη μέλη, όπως η Ελλάδα, που έχουν μικρή δυναμικότητα αποτέφρωσης και υψηλή

---

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ο ρόλος της παραγωγής ενέργειας από απόβλητα στην κυκλική οικονομία, 2017.

εξάρτηση από την υγειονομική ταφή, να δώσουν προτεραιότητα όχι στην καύση, αλλά στην ανάπτυξη συστημάτων χωριστής συλλογής και υποδομών ανακύκλωσης. Η στροφή στην ανάκτηση και επαναχρησιμοποίηση αναγκάζει χώρες όπως η Δανία, η Γερμανία, η Σουηδία, που σήμερα εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την καύση, να αναζητήσουν άλλες λύσεις πέρα από την καύση. Για παράδειγμα η κυβέρνηση της Δανίας ανέθεσε² πρόσφατα σε μεγάλο συμβουλευτικό οίκο την εκπόνηση έρευνας για να προετοιμαστεί σχετικά με τη διαχείριση πλαστικών. Η έρευνα καταλήγει μεταξύ άλλων στο συμπέρασμα πως στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας η καύση δεν μπορεί να συνεχιστεί.

2. **Η καύση εμποδίζει την επίτευξη των στόχων που έχει θέσει η Ελλάδα.** Σύμφωνα με την *Οδηγία (ΕΕ) 2018/851*, η χώρα μας έχει δεσμευτεί σε δέκα χρόνια από σήμερα να ανακυκλώνει το 60% των αστικών στερεών αποβλήτων και να στέλνει για ταφή όχι πάνω από το 10% των απορριμμάτων. Σήμερα η Ελλάδα (Eco-Παρατηρητήριο, 2019) ανακτά, ανακυκλώνει ή κομποστοποιεί μόλις το 23% και στέλνει σε ταφή το υπόλοιπο 77%. Επιπρόσθετα, βάσει της νέας *Οδηγίας (ΕΕ) 2019/904* για τα πλαστικά μιας χρήσης, πρέπει να λάβουμε πολλά και σημαντικά μέτρα για να μειωθούν τα πλαστικά που καταλήγουν στα σκουπίδια και να επιτύχουμε την ανακύκλωση του 55% των πλαστικών συσκευασιών έως το 2030. Αν η Ελλάδα αποφασίσει να πάει σήμερα στην καύση και επενδύσει σε αυτή, τότε είναι αδύνατο να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι με αποτέλεσμα να παραμείνουμε κολλημένοι σε ένα ξεπερασμένο και όλο και πιο ακριβό μοντέλο διαχείρισης απορριμμάτων. Στο ίδιο πλαίσιο, η Πορτογαλία, που σήμερα καίει το 20% των σκουπιδιών της, ανακοίνωσε πρόσφατα³ ότι δεν θα επενδύσει σε νέες μονάδες καύσης καθώς κινδυνεύει να μην πιάσει τους στόχους της.
3. **Η καύση είναι πανάκριβη υπόθεση.** Όλοι γνωρίζουν πως η Ελλάδα αυτή τη στιγμή εξαρτάται σχεδόν αποκλειστικά από ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις για την υλοποίηση μεγάλων και πολυέξοδων έργων, όπως αυτά στον τομέα των στερεών αποβλήτων. Όμως στην Ευρωπαϊκή Ένωση προκύπτει με σαφήνεια το τελευταίο διάστημα πως η καύση απορριμμάτων είναι μη-επιλέξιμη δαπάνη για χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής⁴. Πρόσφατα, η ΕΕ δημοσίευσε την ταξινόμηση των βιώσιμων επενδύσεων⁵, όπου η καύση δεν περιλαμβάνεται σε αυτές λόγω των επιπτώσεων που προκαλεί. Παρομοίως, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ανακοίνωσε πως δεν θα χρηματοδοτεί πλέον μονάδες καύσης και για αυτό μάλιστα ανέστειλε χρηματοδότηση για κατασκευή τέτοιας μονάδας στη Σερβία. Αν ποτέ τέτοιου είδους μονάδες σχεδιαστούν στην Ελλάδα θα πρέπει να κατασκευαστούν αποκλειστικά με

---

² McKinsey, The new plastics economy: A Danish research, innovation and business opportunity, 2019.

³ Σχετική αναφορά στον σύνδεσμο: <https://zerowasteeurope.eu/2019/09/how-to-beat-incineration-a-story-from-portugal/>

⁴ Πρόταση κανονισμού για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής, όπως έχει συζητηθεί και εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης.

⁵ European Commission, EU taxonomy for sustainable activities, 2019.

εθνικούς και ιδιωτικούς πόρους και η μόνη ελπίδα να φέρουν κέρδη στους επιχειρηματίες που θα τις διαχειρίζονται είναι η *σύναψη εξοντωτικών συμβολαίων και ρητρών εις βάρος της τοπικής αυτοδιοίκησης και των Ελλήνων πολιτών για διάστημα τουλάχιστον 20-30 ετών*, πράγμα που θα παγιδεύσει όλο το εθνικό σύστημα διαχείρισης αποβλήτων. Επίσης, βλέποντας τις νέες Οδηγίες της ΕΕ διαπιστώνεται ότι όλα τα υλικά που χρειάζεται η καύση για να είναι αποδοτική και να μειώσει το τεράστιο κόστος της, είτε θα απαγορευτούν σύντομα (π.χ. πλαστικά μιας χρήσης, πλαστικές σακούλες), είτε θα συλλέγονται υποχρεωτικά χωριστά στο άμεσο μέλλον (π.χ. πλαστικές φιάλες, ρουχισμός, οργανικά), είτε θα πρέπει να συλλέγονται σε πολύ μεγαλύτερα ποσοστά στην πηγή (π.χ. συσκευασίες ή υπόλοιπα ανακυκλώσιμα υλικά). Άρα, η καύση ή η οποιαδήποτε τεχνολογία θερμικής επεξεργασίας επιλεγεί, πολύ σύντομα θα γίνει ακόμη πιο ακριβή και αναποτελεσματική. Όμως, εάν έπειτα από 5-10 χρόνια φανεί πως η καύση δεν αποδίδει, εφόσον σήμερα την επιλέξουμε, οι Έλληνες φορολογούμενοι θα είναι αναγκασμένοι να πληρώνουν για δεκαετίες υπέρογκο τίμημα για αυτές τις μη αποτελεσματικές μονάδες.

5. **Η καύση ακυρώνει την επίτευξη των στόχων για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.** Η ΕΕ έχει ως στόχο να καταστεί μια κοινότητα μηδενικών εκπομπών άνθρακα κι όλα τα κράτη μέλη κινούνται προς αυτή την κατεύθυνση. Όμως έχει αποδειχτεί πως η καύση σκουπιδιών εκλύει σημαντικές ποσότητες CO₂ (περίπου 580 γραμμάρια CO_{2eq}/kWh)⁶, που είναι πολύ περισσότερες σε σχέση με τις εκπομπές από πχ. μονάδες ηλεκτρισμού από φυσικό αέριο. Δεν είναι εξάλλου τυχαίο ότι στο πρόσφατο *Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)*⁷ που η τωρινή κυβέρνηση κατέθεσε στα τέλη του Δεκεμβρίου 2019 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν γίνεται καμιά αναφορά για καύση απορριμμάτων, μιας και κάτι τέτοιο θα ήταν εμφανές πως θα έθετε εν αμφιβόλω το εθνικό σχέδιο περιορισμού των εκπομπών.
6. **Έλλειμμα εμπιστοσύνης και ελέγχου.** Το σύστημα διαχείρισης απορριμμάτων λειτουργεί ακόμη με κάποιο βαθμό αδιαφάνειας και αδυναμίας ελέγχου. Κάθε μέρα γινόμαστε μάρτυρες ενεργειών που περιλαμβάνουν και την παράνομη διακίνηση σκουπιδιών και την ανεξέλεγκτη διάθεση. Ακόμα και σήμερα δεν είμαστε σίγουροι ποια είναι τα πραγματικά ποσοστά ανακύκλωσης στη χώρα μας, καθώς δεν υλοποιείται από την πολιτεία μια συστηματική και επιστημονικά τεκμηριωμένη και αντιπροσωπευτική μέτρηση της σύστασης των στερεών απορριμμάτων. Ακόμη περισσότερο η εμπιστοσύνη προς την πολιτεία αμφισβητείται όταν βλέπουμε π.χ. το εθνικό σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης να μην επιτυγχάνει ποτέ τους στόχους του, να έχει ένα σκανδαλώδες κόστος λειτουργίας που το πληρώνουν οι καταναλωτές, και η επίσημη πολιτεία να μην μπορεί (ή μήπως δεν

---

⁶ Zero Waste Europe, The impact of Waste-to-Energy incineration on climate, September 2019

⁷ Το ΕΣΕΚ τέθηκε σε διαβούλευση το διάστημα 28 Νοεμβρίου έως 14 Δεκεμβρίου 2019. Το κείμενο μπορεί να αναζητηθεί στον σύνδεσμο: <http://www.opengov.gr/minenv/?p=10155>

θέλει) να το ελέγξει. Αυτό το υπάρχον έλλειμμα εμπιστοσύνης της κοινωνίας με την πολιτεία θα αυξηθεί ακόμη περισσότερο εάν υιοθετηθεί κάποια μορφή θερμικής επεξεργασίας αποβλήτων (π.χ. καύση υπολειμμάτων) με όλα τα αρνητικά χαρακτηριστικά που αναφέρθηκαν.

Παράλληλα και αναγνωρίζοντας ότι δεν υπάρχει τέλεια επιλογή, καθώς τόσο η ταφή όσο και η καύση έχουν σημαντικότερες αρνητικές επιπτώσεις, οφείλουμε να αναφέρουμε ότι η δέσμευση της Πολιτείας στην επιλογή της καύσης με τη δικαιολογία διαχείρισης του υπολείμματος, δε δικαιολογείται σε καμία περίπτωση καθώς τμήμα του (γνωστό ως RDF) ήδη χρησιμοποιείται ως εναλλακτικό καύσιμο στη τσιμεντοβιομηχανία.

Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης, Μεσόγειος SOS, Greenpeace και WWF Ελλάς καλούν την κυβέρνηση να επικεντρωθεί, εκτός των δρομολογημένων Μονάδων Επεξεργασίας Απορριμμάτων (ΜΕΑ), εκεί όπου υπάρχει πολύ μεγάλο κενό και ανάγκη στη διαχείριση απορριμμάτων και κυρίως στα εξής:

- ✓ **Πρόληψη:** Στην ουσιαστικότερη ενσωμάτωση της Πρόληψης αποβλήτων στο νέο μίγμα διαχείρισης με πρόβλεψη για χρηματοδότηση πολλών σχετικών δράσεων,
- ✓ **Επαναχρησιμοποίηση:** Στη δημιουργία δικτύου μονάδων-κέντρων επισκευής και επαναχρησιμοποίησης για αρκετές κατηγορίες αντικειμένων (π.χ. ΑΗΗΕ, ρουχισμός, έπιπλα, οικιακά είδη κ.α.) με ενθάρρυνση και εμπλοκή της κοινωνικής οικονομίας,
- ✓ **Ανακύκλωση:** Στο σωστό σχεδιασμό, πύκνωση, επέκταση και στην αποτελεσματική εφαρμογή της διαλογής στην πηγή χωριστών ρευμάτων ανακυκλώσιμων υλικών με στοχευμένες πρόνοιες για νησιά, απομακρυσμένες περιοχές και χώρους συγκέντρωσης πολιτών-τουριστών,
- ✓ **Καφέ κάδος:** Στο σχεδιασμό και τη χωριστή συλλογή των οργανικών απορριμμάτων με δημιουργία ενδεχομένως και ειδικού Συστήματος Εναλλακτικής Διαχείρισης για τον καφέ κάδο,
- ✓ **Πράσινα Σημεία και μονάδες κομποστοποίησης:** Στην προώθηση της δημιουργίας του δικτύου των Πράσινων Σημείων και μονάδων κομποστοποίησης σε όλη τη χώρα,
- ✓ **Πλαστικά μιας χρήσης:** Στη δυναμική ενσωμάτωση της Οδηγίας για τα πλαστικά μιας χρήσης, με φιλόδοξους στόχους πρόληψης της κατανάλωσης και επαναχρησιμοποίησης, και με δρομολόγηση του ελληνικού χρονοδιαγράμματος για την απαγόρευση της πλαστικής σακούλας,
- ✓ **Ενημέρωση:** Στην εκτεταμένη ευαισθητοποίηση των πολιτών, ώστε από απλοί παρατηρητές να καταστούν αρωγοί στην κοινή προσπάθεια ορθής συμμετοχής στην ολοκληρωμένη διαχείριση των απορριμμάτων,
- ✓ **Νομοθετικές πρωτοβουλίες:** Στις αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις σχετικά με: α) την εθελοντική εφαρμογή του «Πληρώνω Όσο Πετάω - ΠΟΠ», β) πολεοδομικές ρυθμίσεις

στα νέα, αλλά στα υπάρχοντα κτίρια για να διευκολύνονται οι μεν δημότες στην χωριστή συλλογή των υλικών, οι δε δήμοι στην χωριστή αποκομιδή, γ) την εφαρμογή πλήρως ανταποδοτικού τέλους στους δήμους για κάθε τόνο επεξεργασίας σύμμεικτων και ταφής υπολειμμάτων.

Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης, Μεσόγειος SOS, Greenpeace και WWF Ελλάς είναι πάντα ανοικτές στο διάλογο και πρόθυμες να καταθέσουν επεξεργασμένες προτάσεις, ώστε να βρούμε σαν χώρα τον γρηγορότερο δρόμο προς την Μηδενική Παραγωγή Απορριμμάτων (Zero Waste).

Εκ μέρους των τεσσάρων οργανώσεων, με εκτίμηση,

Νίκος Χαραλαμπίδης
Γενικός Διευθυντής
στο Ελληνικό Γραφείο της Greenpeace